

דבר מאמינים

גליון שבועי מבית 'בני אמונים'

פרשת משפטים תשפ"ה שנה י | גליון מס' 570

ת.ד 102 בני ברק | פקס: 03-5055919
9139191@gmail.com

פתיחו שערים

דבר מוסד ונשיא 'בני אמונים'

בני אמונים

בני תפלה בפרשה

עניית אמן – כבוד מלכות שמים

פעמים רבות אני מוצא את עצמי מתבונן במשמעותה העמקה של עניית אמן. מלת פלאים האזנה לחיבתו כה גדולה בשמים, עד שהעידו עליה חכמים (דברים רבא ז א) שאין גדול ממנה לפני הקדוש ברוך הוא.

עניית אמן היא זכות עצומה. כל אמן משמעותית וחשובה, ומכאן גם חמרת ההמנעות ממנה. עלינו להזהר שלא להחמיץ מצוה זו ולא לאפשר שברכה תאמר בסביבתנו מבלי שנענה אחריה אמן.

בספר 'כד הקמח' (ערוך אמונה) מסביר רבנו בחיי מדוע כה חמורה ההמנעות מעניית אמן, על פי משל: מלך נכבד הגיע לעיר וכל תושביה, וראש העיר בראשם, יצאו אל מחוץ לעיר כדי לקבל את פניו בכבוד הראוי. התושבים עומדים בהתרגשות מחוץ לעיר, ממתינים לשירה המלכותית שתופיע באפק. כשהשירה מגיעה, נגש ראש העיר בהכנעה ומברך את המלך בשם כל התושבים. כלם עונים אחרי אמן בקול רם, אף אדם אחד שותק ולא עונה. האין בכך זלזול מפגן בכבוד המלך? האין הוא כמורד במלכות?

והנמשל כמו מובן מאליו: הברכה מפארת וממליכה את הקדוש ברוך הוא. כאשר אדם שותק ואינו עונה אמן פהלכה אחר הברכה, אין בכך רק בטול מצוה, אלא אף זלזול בכבוד מלך המלכים. אפשר שילך מרמז הכתוב (תהלים כט ב): "הבו לה' כבוד שמו", כלומר, הזהרו בכבוד שם ה' בכך שתקפידו לענות אמן אחר כל ברכה וברכה.

כך נוכל להבין את דבריו הנוקבים של המוכיח הקדמון רבי משה פהנא, הכותב: "כל איש מישראל ששומע ברכה מחיב לענות אמן, אפלו שומע מאשה או מקטן. ואם שומע ואינו עונה - חיב מיתה!" (דרכי משה' ליום יא).

הרואה את דבריו עשוי לעמוד ולהשתומם: האמנם? חיוב מיתה על אי עניית אמן? עד כדי כך?! אולם לאור דברי רבנו בחיי כי באי עניית אמן יש משום באי כבוד שמים חלילה, מובנת אפוא החמורה הגדולה בכך, כדין המורד במלכות.

בחרתי לכתב על ענין זה השבוע, לפי שלדברי בעל השפתי כהן על התורה, פרשת "וכי ימכר איש את בתו לאמה" שבראש פרשתנו רומזת פלה לתורת ה' - בתו חביבתו של הקדוש ברוך הוא - שנתנה לישראל ולחובות המטלות עלינו כלפיה. בכלל זה, כותב השפתי כהן, רומזת לנו התורה במיוחד על עניית אמן, באמרה (שמות כא י): "ועניתה לא יגרע" - אזהרה על עניית אמן לשם ה', לבל יגרע האדם אף לא עניית אמן אחת.

ברכות אין-סוף נאמרות סביבנו משעות הבקר המקדמות ועד שעות הערב המאחרות. נזהר בכל אחת ואחת מהן לבל נמנע מלענות עליה אמן. אדרבה, נבקש מכל אחד המברך בקרבנותנו, לברך בקול ולזכות אותנו בזכיה הגדולה מכל - עניית אמן.

בקריאת "הבו לה' כבוד שמו!"
שבת שלום,

צ' 213 מחוברת

קיום הנדרים בבוא ההצלחה

"מלאכתך ודמעתך לא תאחר בכור בניך תתן לי" (כב כח)

פרש רש"י (ע"פ תמורה ד א): "מלאכתך" - אלו הבכורים, ו"דמעתך" - זו תרומה. ומזהיר הכתוב שיש להפרישם לפי הסדר, ולא לאחר את הפרשת הבכורים אחרי התרומה, וכן שלא לאחר את הפרשת התרומה אחר המעשרות.

רבי חיים ירמיהו פלגסברג, רבה של שאק, מוסיף ומפרש, כי בכך שקרא כאן הכתוב לבכורים ותרומה "מלאכתך ודמעתך", בקש ללמד על דבר נוסף שחובה על האדם להפריש בשעה שהוא זוכה לקצר את יבולו:

בנהג שבעולם, בעת שצויד החקלאי באדמתו החרושה וטומן בה את הארעים, נושא הוא בלבו תפלה נרגשת ושוטפת דמע, ככתוב בתהלים (קכו ו): "הלוך ילך ובכה נשא משך הארע", ומתוך כך נודר כי אם ישא עמלו פרי, יפריש מהונו צדקה לעניים. אלא שטבע בני האדם הוא, שכאשר מגיעה ההצלחה אל מעונם - שוכחים הם את הבטחתם. על כך מזהיר הכתוב ואומר: "מלאכתך ודמעתך לא תאחר" - בשעת הקציר, אל תאחר לשלם את החובות והנדרים שנדרת בעת שעיניך היו מלאות ושטופות בדמעות של תפלה (דברי ירמיהו).

בחן של דמעות

"מלאכתך ודמעתך לא תאחר בכור בניך תתן לי" (כב כח)

רבי מנחם המבלי כותב, שיש בפסוק זה "רמז גדול" על מעלתה של תפלה הנאמרת בדמעות: "מלאכתך ודמעתך" - כשבקשתה תהיה מלווה בדמעות, "לא תאחר" מלהתקבל ברחמים ובכבוד, וכפי שאמרו חכמים (ב"מ נט א): "שערי דמעה לא ננעלו" (טעמי מצוות' [לר"מ המבלי] ל"ת מא).

על החוזה מלובלין מספר כי במוצאי יום הכפורים גלה לתלמידו הגדול הרבי ר' בונים מפשיסחא כי בשנה זו עתיד הוא להפסיד את כל כספו. כדברי הרבי כך היה: באותה שנה חלו כמה מבני ביתו של הרבי ר' בונים, והוא נאלץ להוציא סכום רב על רפואתם. ואם לא די בכך, הפסיד את רב כספו הותר בעסקה כושלת, ונותר כמעט בעירם ובחסר כל.

מתוך צער הגדול פרץ רבי בונים בבכי מר והתפלל לבורא שיושיעו. והנה, לפתע נקש על דלתו שליח של הגבירה הנודעת מרת תמר'ל ברגסון, ובגידו הצעה עסקית. מעסקה זו שב רבי בונים לגדלתו ככראשונה.

כאשר נסע הרבי ר' בונים לרבו, מיד כשדרך על מפתן דלתו, אמר לו החוזה: "אמת היא שפך נגזר עליך, אף על דמעות לא דברנו" (נפלאות הרבי" אות דש).

הפגישה שלא החמצה

לקבל את מבקשך!
"אני מצטער..." התנצל ר' יחיאל, "אך עלי להתפלל מנחה. אם אני רוצה להספיק להתפלל במנחה, אין לי ברירה אלא לעזוב כעת את המשרד."

עורך הדין היה המום ונגז. "אין דבר כזה!" הטיח בזעם, "הסוכן אמור לחזור בכל רגע! הוא יפגע מאד כשיגלה שהלכת בלי לחכות לו. גרין פארד בודאי לא תקבל, והרי הוא חשוב לך מאד! אתה זקוק לו!"

"אכן", הודה ר' יחיאל ברגע בעודו פונה לאחור לכוון היציאה, "הגרין פארד חשוב לי מאד, אך תפלת מנחה במנחה חשובה לי הרבה יותר!"

"איני מבין", נסה עורך הדין לקבל על החלטתו של ר' יחיאל, "תפלת מנחה בבית הכנסת אתה יכול להתפלל בכל יום, אך להפגש עם הסוכן הפדרלי, זוהי הזדמנות שעבדנו קשה כדי להשיג אותה בעבורך. לא תהיה לך כל כך מהר הזדמנות שניה!"

ר' יחיאל לא ראה טעם בהמשך הווכח. "סלח לי", הוא התנצל בשנית ונעב את המקום.

את קריאתו של עורך הדין שהדהדה מאחוריו הוא הספיק לשמע: "טוב, לך להתפלל, אתה באמת זקוק לרחמי שמים עכשו..."

בסיום תפלת המנחה הוא חזר למשרד, אך לא התפלא כשמצא אותו נעול. אכזבה מלאה את לבו. ההזדמנות החמצה. האם נהג כשורה כאשר התעקש על תפלה במנחה? שמא היה עליו לחרג מסגרתו ולהתפלל ביחידות?

הרהורים אלה עטפו את הרב בר-לב, אך מיד לאחר מכן חזק את עצמו ואמר: "עמדתי בקבלתי ועל כך עלי לחוש ספוק וגאווה!"

אל עורך הדין הוא לא העז להתקשר... הוא הרי לא שעה לעצתו. אולם היה זה עורך הדין שיצר קשר עם ר' יחיאל בבקר שלאחר מכן: "שמע", הוא פתח בקול חגיגי ונגרש, "לא תאמין מה קרה אחרי שעזבת אתמול! כמה דקות אחרי שהלכת הגיע הסוכן הפדרלי. הוא שאל היכן אתה והסברתי לו שהלכת להתפלל במנחה. הדגשתי שנסיתי להניא אותך מוקדם, אך אתה התעקשתי... הסוכן שתק, אך אז התעשת ואמר: 'תזמין את היהודי הזה שוב, וכמה שיותר מהר. אנחנו זקוקים בארצות הברית למחנכים מן הסוג הזה! אם הוא כל כך נאמן לאמונתו, אין לי ספק שהוא יהיה מסור לעבודתו, ויחנך אף את תלמידיו ללכת בעקבותיו!'"

עורך הדין היה נרגש. הוא מעולם לא נתקל בהתייחסות כזאת, בפרט לא מסוכן פדרלי קשוח, אך ר' יחיאל לא היה מפתיע כלל, היה לו ברור כי מקיים מצוות התורה לא מפסידים.

ר' יחיאל החל בעבודתו מתוך אהבה וחרדת קדש. ללמד ילדים טהורים, לחנך אותם לערכי התורה ולהנחיל להם את מתיקות וערכות המצוות, זוהי מלאכה שיש לבצע בזהירות ובאחריות. ואכן, ראוי היה ר' יחיאל לעבודה זו. הוא השקיע בה את נשמתו, ונראה שהילדים גמעו ממנו בשקיקה וקבלו ממנו את כל שרצה להעניק להם.

דבר אחד העיץ על ר' יחיאל - הוא טרם קבל את ה"גרין פארד", הפרטים המאשר למחזיק בו לגור בארצות הברית ולעבוד בה במשך תקופה ממשכת. ללא ה"גרין פארד" נחשב ר' יחיאל לשוהה בלתי חקי אשר אם יתפסו אותו, יהיה עליו לעזוב את ארצות הברית באפן מיד.

רב בית הכנסת שבו התפלל ר' יחיאל, יצר לו לפנות לחברת "היאס" המתמחה בעזרה למהגרים. הוא עשה כעצתו והגיש פניה לבקשת עזרה. לאחר המתנה בת מספר חדשים יצר עמו קשר עורך הדין מטעם החברה ועדכן אותו כי הצליח לקבע בעבורו פגישה עם סוכן פדרלי לשם הנפקת האשור המתבקש.

עורך הדין התריע בו: "פגישה זו תקבע את גורל הגרין פארד' שלך. עליה להגיע בזמן ובהופעה מכבדת!"

הפגישה נועדה לשעה ארבע אחר הצהריים ולא הייתה אמורה להתארך יותר על המדה. המנחם האחרון למנחה היה באותה עת

בשעה חמש אחר הצהריים, ור' יחיאל עשה חשוב לספיק להגיע לתפלה לאחר הפגישה.

אלא שהדברים לא התנהלו באופן הצפוי...

ר' יחיאל הגיעה בשעה היעודה אל המשרד מלנה בעורך הדין. המזכירה הודיעה להם כי צפוי אחור קל

מאחר שהסוכן יצא לפגישה דחופה.

ר' יחיאל ועורך הדין הנהנו בהבנה, התיישבו בחדר המתנה ונחו בסבלנות. הדקות חלפו, והסוכן טרם הגיע. ר' יחיאל הביט בשעונו, המחוגים לא התחשבו בדבר והוסיפו להתקדם בקצב מהיר. רגע אחרי רגע עקב ר' יחיאל אחרי הזמן ההולך ואוזל ובשעה ארבע וחצי קם ממקומו ופנה לצאת.

"לאן אתה הולך?!" שאל עורך הדין בתמיהה. "להתפלל", השיב ר' יחיאל בשלמות נפש.

"להתפלל?!" נדהם עורך הדין, "אין זה הזמן כעת! עליך להמתין לסוכן הפדרלי כדי

אמריקה. ארץ ההזדמנויות. מאז התגלתה היבשת ועד היום, גולים אליה אנשים המחפשים להתעשר, או למצער למצא מקור פרנסה נאות שאולי שם יבוא להם יותר בנקל.

היה זה בימי בחרותו של רבי יחיאל בר-לב, כך ספר מגיד המישרים הרה"ג ר' שלמה לוינשטיין שליט"א. ר' יחיאל החליט לטוס לארצות הברית לצרכי פרנסה. ידוע ידע ר' יחיאל, כי סכנות רבות טמונות בדרך להשגת היעד - מלכודות רוחניות האורבות בכל פנה

עורך הדין היה המום ונגז. "אין דבר כזה!" הטיח בזעם, "הסוכן אמור לחזור בכל רגע! הוא יפגע מאד כשיגלה שהלכת בלי לחכות לו. גרין פארד בודאי לא תקבל, והרי הוא חשוב לך מאד! אתה זקוק לו!"

שיקגו, ארצות הברית

ומאיומות ללכד כל מי שנקרה בדרך.

גם כשהרחיק נדד, רצה ר' יחיאל בכל מאודו לשמור על רמתו הרוחנית. לשם כך קבל על עצמו מבלה, עליה הבטיח לעצמו לשמור מכל משמר, בכל עת ובכל מצב: להקפיד להתפלל במנחה שלוש פעמים ביום. כך, כאשר שלוש פעמים ביום הוא יעמד בתחנה לפני בוראו בתוך קהל של יהודים, לא ישכח לאן הוא שייך ולמי הוא רוצה להיות קשור.

זמן קצר לאחר שהגיע לארצות הברית, נראה שמצא ר' יחיאל את מבקשו: הוא קבל משרת הוראה מכבדת בעיר שיקגו!

לא לגרע אף אמן אחת

"אם אחת יקח לו שארה כסותה וענתה לא יגרע" (כא י)

המקביל רבי מרדכי הכהן מצפת דרש מלשון הכתוב: "ענתה לא יגרע", רמז לחובת האדם להקפיד להתפלל כל תפלה בעונתה. והוסיף שלכך דקדקה התורה וכתבה: "ענתה", כדי לרמז על חובת עניית אמן, שיקשיב האדם היטב לברכות, כדי שלא יגרע מפיו חלילה אף לא עניית אמן אחת (שפתי כהן על התורה).

וכך כתב המקביל רבי מאיר פאפירש: "צריך תשובה גדולה למי שאינו עונה אמן. ואף שרק פעם אחת לא ענה, דהינו כששמע איזה ברכה, אפילו על פרי או שמברך חברו על איזה מצוה, ומפל שכן בתפלת הש"ץ" (אור הישר [למהר"ם פאפירש] עמוד העבודה ז יח).

ירושית הארץ

בזכות מאה ברכות

"הנה אנכי שלח מלאך לפניך לשמרה בדרך ולהביאך אל המקום אשר הכנת" (כג כ)

דרש רבי אהרן טננבוים, מחכמי ורשה:

סופי התבות: "מלאך לפניך לשמרה בדרך ולהביאך" - בגימטריה מאה. ללמד כי בזכות אמירת מאה ברכות מדי יום, יזכו ישראל לעלות לארץ ולירשה (קטרת סמים, ורשה תרכ"ח).

אמן יתומה ואמן אלמנה

"כל אלמנה ויתום לא תענון" (כב כא)

בפרוש התורה לרבנו אפרים כתב: "יתום לא תענון" - סופי תבות אמן, רמז לאסור עניית אמן יתומה.

מדברי הפוסקים (שו"ע או"ח קכד ב, ובהנ"ל פליג שם), מתבאר שיש שלשה אפנים שבהן נאסרה עניית אמן מדיון אמן יתומה:

א. השומע צבור העונים אמן, ועונה עמהם מבלי שידע על איזו ברכה הן עונים, אף אם אינו מחיב בברכה זו.
ב. העונה אמן אחר ברכה שמחייב בה כדי לצאת בה ידי חובתו, מבלי ששמע את הברכה, אף שידע איזו ברכה ברוך המברך.

ג. העונה אמן לאחר שעבר יותר מ"כדי דבור", דהינו שעור אמירת שלוש או ארבע מלים, לאחר שפלתה הברכה מפי המברך.

רבי אליעזר הורביץ מטרניגראד מוסיף ומבאר, שכשם שדמו חכמים עניית אמן ללא ברכה ליתום שאין לו אב, וכונה על שם כך "אמן יתומה" (ראה סמ"ג עין כז), כך יש לכנות עניית אמן ללא כונה "אמן אלמנה". לפי שאמן ללא כונה היא "כגוף בלא נשמה", והנשמה משולה לבעל כיון שהיא המשפיעה חיות לגוף, ונמצא שאמן הנאמרת ללא השתתפות הנשמה הרי היא כאלמנה ללא בעל.

על פי זאת יש לפרש כי מלבד ל"אמן יתומה", מרמז פסוק זה אף ל"אמן אלמנה", ולכך אמר הכתוב "כל אלמנה ויתום לא תענון" - הקפידו שלא לענות "אמן אלמנה" או "אמן יתומה" (נעם מגדים).

אמן אחת מצילה מניהנום

"אם בגפו יבא בגפו יצא אם בעל אשה הוא ויצאה אשתו עמו" (כא ג)

דרש רבי יצחק שרים, מחכמי ארם צובה:

את הפסוק (שה"ש ד ג): "כחוט השני שפתתיו ומדבריו נאווה", דרשו חכמים (מדרש אגדת בראשית עט): "המדבר שבכם נאה לפני... ואיזה הוא המדבר? אלו עם הארץ שאינם יודעים לא לקרות ולא לשנות ולא לדרש, כמדבר שאינו מגדל פרות, והן נכנסים לבתי כנסיות ולבתי מדרשות ומברכים ברוך יוצר המאורות, ומחיה מתים שהוא ברא ומחיה מתים, והן עונים אחריו אמן, ואומרים מאמינים אנו שהוא מחיה מתים והוא שברא את העולם, אפילו אין בידם אלא שכר אמן זה, דים".

דבר זה נרמז בכתוב שלפנינו: "בגפו בגימטריה "אמן". "אם בגפו יבא" - אף אם בוא אדם לדון כשזכות עניית אמן לבדה בידו, "בגפו" - בזכות אותה אמן "יצא" יצא מן הדיון.

אף הכתוב באיוב (לג כג-כד) רמז לכך: "אם יש עליו מלאך מליץ אחד מני אלה להגיד לאדם ישר; ויחננו ויאמר פדעוהו מרדת שחת". "מלאך" בגימטריה "אמן", אפילו אם יש לאדם "מלאך מליץ אחד" - זכות עניית אמן אחת בלבד, כדאית היא זכות זו כדי להוציאו זכאי מבית דין של מעלה ולפדותו מרדת שחת (לקוטים מפרדס ח"א ערך אמן אות ב)

"והסרת מחלה מקרבך"

הקדימו גם אתם לבוא מדי בקר לבית הכנסת, כדי לשמע ברכות השחר מפי המתפללים ולהשלימן בעניית אמן, ובזכות זו יתקיים בכם הכתוב: "והסרת מחלה מקרבך".

להצטרפות למזכי הרבים המשכימים קום לענות אמן אחר המתפללים בבית הכנסת, נא מלאו את השפס במכשיר נדרים פלוס.

ברכות השחר כהלכה

בקול בכונה בתברותא

"דעו לכם, כי על ידי עניית אמן כהגון, משפיעים אנו על עצמנו השפעות טובות בגשמיות וברוחניות ומגרשים המחלות מן הבית. כל אדם צריך לחשב חשבוננו של עולם, מה הוא מעדיף - האם ללכת לדרש ברופאים או לענות אמן בקול" (המשפיע הרה"צ רבי אליהו ראטה, 'איש חסיד יהיה עמי' רלא).

אגרת אמונים
מכתב מקורא נאמן

לכבוד מערכת גליון
'וכל מאמינים'

הבאתם בגליונכם הנהדר זה כמה פעמים את דברי ה'תנא דבי אליהו' (פרק יא) כי בזכות ענית אמן נוקם הקב"ה בשונאי ישראל. חשבתי להביא רמז נפלא על כך, ואודה אם תמצאו מקום לקבועו בגליונכם הנכבד.

ברכת המינים, בה אנו מבקשים: "וכל אויבי עמך מהרה יכרתו", מסתיימת במלים: "ותשפילם ותכניעם במהרה בימינו", שסופי תבותיהן עולות בגימטריה 'אמן'!

בכבוד ובהערכה,
אברהם בן חיים - אלעד

נתן לשלח מכתבים לפקס
שם: 08-9746102
או לכתבת המייל: 9139191@gmail.com

גם צעקה שאינה כדוין נשמעת

"כי הוא כסותה לבדה הוא שמלתו לערו במה ישכב והיה כי יצעק אלי ושמעתי כי חנון אני" (כב כו)

מדוע האריכה כאן התורה לכתב "ושמעתי כי חנון אני", בעוד לעיל (פסוק כב) על המענה יתום ואלמנה, כתבה רק: "שמוע אשמע צעקתו"?

מפרש הרשב"ם: המענה יתום ואלמנה נוהג שלא כדוין, ולכך אין הכתוב צריך לתת טעם לשמיעת תפלתם. אולם כאן, המלוה המחזיק את המשכון נוהג לכאורה כדוין שהרי הלווה לא פרע את חובו. לפיכך מבאר הכתוב כי מפני שהקדוש ברוך הוא "חנון" שומע הוא אף צעקה המשמעת שלא כדוין. על כן, אם לא יחוס המלוה על הלווה העני ויחזיר לו את משכונו בזמן שהוא זקוק לו, ישמע הקדוש ברוך הוא את צעקת העני...

על האדמו"ר רבי יחיאל מאיר מווסטינין מספר, שבאחת מהגזרות שהטלו על יהודי פולין, עלה לבימת בית הכנסת, צטט את פרושו זה של הרשב"ם ואמר: גם אם אין צעקתנו ראויה להשמע, הלא מדברי הרשב"ם לומדים אנו, שגם צעקה שאינה צודקת נשמעת בפרומים, ואם כן הבה ונזעק, וללא ספק ישמע הקדוש ברוך הוא את צעקתנו ויבטל את הגזרה.

הרבי הוסיף ופרש באותה הזדמנות, שאוהי כונת הבקשה הנאמרת בסדר ההושענות: "הושענא זועקים הושענא". גם אם אין צעקתנו מצדקת, אנו מבקשים מהקדוש ברוך הוא שישמע צעקתנו אף מפני שאזעקים אנו, לפי שהבטיח בתורתו שישמע גם צעקה הנשמעת שלא כדוין.

דברי הרבי עוררו את הקהל, שפתח בתפלה ובצעקה גדולה והגזרה התבטלה ('מי היס' לקוטי מהר"ם עמוד ט).

שערי גן עדן

ענית אמן במשנת בעל החלוא

**הגר"י
איידלשטיין
כ"ו בשבט
תשע"ז**

רבי יעקב איידלשטיין נולד בשנת תרפ"ד לאביו רבי צבי יהודה, רבה של שומאץ שבמערב רוסיה. בחדש איר תרצ"ד עלו בני המשפחה ארצה והתיישבו ברמת השרון, שם הכתר האב הדגול כרב המקום.

מכיון שבגרות השרון לא היה תלמוד תורה באותן שנים, למד רבי צבי יהודה עצמו עם בניו. באלול תש"ב החל ללמוד עם אחיו בישיבת לומז'ה, וכאשר הוקמה ישיבת פוניבז' בחרף תש"ד, נמנו עם שבעת התלמידים הראשונים בישיבה.

הרב איידלשטיין היה מבאי ביתו של החזון איש ואף היה קשור למקבלי רבי משה יעקב רביקוב - שנקרא בפי כל "הסנדלר", על שם עסוקו לפרנסתו. ממנו למד ר' יעקב את תורת הסוד. בשנת תש"א נפטר אביו, והוא הכתר למלא את מקומו כרב העיר, משרה בה החזיק קרוב לשבעים שנה עד לפטירתו.

כל ימיו הרביץ תורה לתלמידים בכמה בראשות ישיבות רבות. כמו כן שמש כדו"ר בבית דין של הגר"נ קרליץ ואף כהן כרבה של שכונת 'נאות יוסף' בבני ברק.

בכ"ו בשבט תשע"ז הסתלק לבית עולמו בבית החולים לניאדו בנתניה והובא למנוחת עולמים בבית העלמין הנישן ברמת השרון בחלקת משפחתו.

'אמן' - יסוד קבלת על מלכות שמים

את המכתב שלפניכם קבלנו מאת הגאון רבי מרדכי שמואל איידלשטיין, רב שכונת 'נאות יוסף' בבני ברק, ובו הוא מספר עבודה נפלאה מאביו וצ"ל על אודות ענית אמן:

במיתרי הקול, ומאז נטל ממנו כח הדבור לגמרי והיה עונה באמצעות כתיבת פתקים, אשר הגיעו לאלפים ורבים מהם נדפסו בכמה מספריו.

לאחר שהתאושש מהנחת רצו הרופאים ללמדו איך לדבר במצבו, בכך שירגיל את עצמו לדבר אט אט, מלה אחר מלה. כששאלוהו באילו מלים הוא בוחר להתחיל כדי להתחיל לדבר, כתב כי הוא רוצה להתחיל בשתי מלים: "אמן", ו"תודה". זאת לפי שסבר כי בשתי מלים אלו טמון כל יסוד האדם השלם. שכן בענית אמן הרי הוא מודה ומאמין בבורא יתברך, כפי שבארו הקדמונים שאמן הוא מלשון אמת, ובזה כלול כל ענין קבלת על מלכות שמים ועל מצוות. ואלו המלה "תודה", שבאמירתה מכיר האדם טובה לכל מי שמיטיב עמו, היא יסוד כל המצוות שבין אדם לחברו.

יהי רצון שזכותו הגדולה תעמד לנו ולכל ישראל ולכל מי שיתחזק בענית אמן בכל פריטה ודקדוקיה, ויהיה מליץ ישר עלינו ועל כל ישראל אמן.

לכבוד מערכת גליון 'וכל מאמינים', ידוע גדל מעלת ענית אמן, וכבר אמרו חכמינו זכרונם לברכה (שבת קט"ב), על הפסוק (ישעיה כו ב): "פתחו שערים ויבא גוי צדיק שומר אמונים", "אל תקרי 'שומר אמונים' אלא שאומרים אמן".

מפרסם בשם גדולי ישראל, כמדמה בשם המגיד מקלם, ששמע מי שאמר על דברי המשנה (אבות ד' ז'): "יפה שעה אחת של קורת רוח בעולם הבא מכל חיי העולם הזה", שעל ענית אמן פעם אחת, שהיא פעולה קלה, אין זוכים לשכר ממש אלא מקבלים "קורת רוח בעולם הבא". ואמר על כך בפליאה: וכי על ענית אמן מגיע רק "קורת רוח בעולם הבא", והלא זה דבר גדול עד מאד שמגיע עליו שכר רב בעולם הבא! ובאר ש"קורת רוח בעולם הבא" מקבלים על דברים הרבה פחות חשובים, כגון איזו תנועה כלשהי הקשורה לקיום איזו מצוה.

ואספר מה שידוע מאבי אדוני מורי ורבי צ"ל, אשר בשנותיו האחרונות היה קשה עליו הדבור מאד ולקורות זאת מסר שעורים כסדרם מתוך מאמצים מרבים. ואולם בשנה האחרונה לחייו הצרך לעבר נתוח